

Nr 56.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggspension till förra skrivbiträdet Jenny Elise Hansson, född Törngren; given Stockholms slott den 6 februari 1920.

Under återopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att förra skrivbiträdet hos länsstyrelsen i Stockholms län Jenny Elise Hansson, född Törngren, må från och med den 1 november 1918 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, utöver henne från anslaget till pensionering av civila tjänst innehavare tillkommande pension av 660 kronor, tillika å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension av 190 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. Holmquist.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:ts
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 februari
1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Departementschefen, statsrådet Holmquist anförde:

Under år 1918 anhöll skrivbiträdet hos länsstyrelsen i Stockholms län änkefru Jenny Elise Hansson, född Törngren, hos Kungl. Maj:t om avsked från berörda tjänst med rätt för henne att komma i åtnjutande av pension. I anledning härav förklarade Kungl. Maj:t genom brev den 30 augusti 1918 änkan Hansson berättigad att från och med månaden näst efter den, vari avgång från tjänsten ägde rum, under sin återstående livstid uppbära pension till belopp av 660 kronor årligen, att från tionde huvudtitelns förslagsanslag till pensionering av civila tjänst innehavare utgå enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907.

Vid bestämmande av ifrågavarande pensionsbelopp tillgodoräknades änkan Hansson, som är född den 2 augusti 1858 och innehaft fast anställ-

ning vid länsstyrelsen från och med den 1 augusti 1900, därav från och med den 1 september 1915 såsom ordinarie skrivbiträde, 18 tjänstår, på grund varav hennes pension jämlikt 5 och 7 §§ i nämnda lag utgjorde $\frac{18}{30}$ av det på hennes tjänst belöpande pensionsunderlaget, 1,100 kronor.

I en till länsstyrelsen i Stockholms län den 25 januari 1919 ingiven skrift har nu änkan Hansson anhållit, att länsstyrelsen måtte till Kungl. Maj:t ingå med framställning, att hon finge komma i åtnjutande av full pension.

Med anledning härav anförde länsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 februari 1919, bland annat, följande

Länsstyrelsen den 28/2 1919

»Såsom ordinarie skrivbiträde vid länsstyrelsen åtnjöt änkefru Hansson en avlöning av 1,200 kronor jämte 2 alderstillägg, vardera å 200 kronor.

Någon annan statstjänst än den förutnämnda har änkefru Hansson icke innehaft och ej heller från sådan tjänst åtnjutit pension.

Av företedda intyg framgår, att änkefru Hansson alltsedan år 1895 utfört renskrivningsarbeten för statens räkning *dels* under åren 1895—1897 åt civildepartementet och nedre justitierevisionen, *dels* därefter och till tiden för sin fasta anställning hos länsstyrelsen för kammarrättens och länsstyrelsens räkning.

Då änkefru Hansson på grund av sin ekonomiska ställning är för sitt uppehälle uteslutande hänvisad till de medel, som hon härifrån uppår, och den avkortade pensionen uppenbarligen ej är tillräcklig för hennes bärgning, har länsstyrelsen, för att hon nu ej på äldre dagar skulle råka i ekonomiska svårigheter, funnit sig föranlåten att låta henne efter avskedstagandet tillsvidare tjänstgöra hos länsstyrelsen mot timpenning.

Då en dylik nödfallsåtgärd för att bereda änkefru Hansson försörjning synes länsstyrelsen mindre tillfredsställande och då länsstyrelsen anser, att ömmande omständigheter föreligga, får länsstyrelsen tillstyrka, att Kungl. Maj:t ville i proposition till riksdagen hemställa, att hon, oaktat att hon ej har tillräckligt antal ordinarie tjänstår, måtte komma i åtnjutande av den oavkortade pension, som är förenad med den av henne tidigare innehavda befattningen.

Skulle Kungl. Maj:t ej finna sådana skäl föreligga, att oavkortad pension bör tillerkännas änkefru Hansson, får länsstyrelsen hemställa, att Kungl. Maj:t ville hos riksdagen föreslå, att de år från och med år 1895, som föregått hennes fasta anställning hos länsstyrelsen, finge, med hänsyn till att hon under samma år utfört arbeten för statens räkning, räknas henne till godo som ordinare tjänstår och att henne medgäves en efter dessa grunder beräknad förhöjd pension.»

Vid skrivelsen voro fogade följande intyg:

»Enkefru Jenny Hansson, som år 1900 antogs till ordinarie skrivbiträde vid Stockholms Läns kontor, hade därefter under ungefär två och ett halft år verkställt renskrifning för landskontoret emot betalning efter styckeberäkning, och har under min tjänstetid, som upphörde den 31 december 1902, städse med ordning och nit till min belåtenhet fullgjort sina åligganden, hvilket härmed intygas. Stockholm den 24 januari 1919.

I. Törneblad.

F. d. landskamrerare i Stockholms län.»

»Fru Jenny Hansson har biträtt med renskrivning å Rotlarna 1, 3, 7 och 11 samt å registratorskontoret under åren 1895, 1896 och 1897. Stockholm den 25 januari 1919.

Clara Peterson.

Skrivbiträde i Kungl. Maj:ts Nedre Justitie Revision.

»Att änkefru Jenny Hansson under åren 1895—1897 såsom biträde å fröken Agnes Hagströms renskrivningsbyrå, Stora Nygatan 21 B, ofta verkställde utskrift af expeditioner och protokoll till Kungl. Civildepartementet, där undertecknad då var tjänstgörande, får jag på begäran af fru Hansson härigenom intyga. Stockholm den 25 januari 1919.

O. G. Rehn.

Hövrättsnotarie.»

»Att fru Jenny Hansson från år 1898 och ett par 3 år framåt biträtt med renskrivningsarbete i Kungl. Kammarrätten intygas härmed. Stockholm den 23 januari 1919.

Emmy Eng.

Ord. skrivbiträde i Kungl. Kammarrätten.»

Statskontoret.

Till följd av remiss avgav statskontoret utlåtande i ärendet den 18 mars 1919. Statskontoret erinrade därvid till en början, att änkan Hansson genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 augusti 1918 kommit i åtnjutande av den pension, som författningsenligt motsvarade den av henne styrkta tjänstetiden, samt anförde därefter:

»Att med hänsyn därtill, att änkan Hansson under några år, innan hon vann fast anställning hos länsstyrelsen, i egenskap av biträde å en privat renskrivningsbyrå utfört skrivarbete för vissa ämbetsverks räkning utan att av handlingarna ens framgår, i vilken omfattning hennes arbetskraft tagits i anspråk för detta särskilda arbete, bereda henne en tilläggs pension av statsmedel, synes icke böra ifrågakomma, enär det skulle innebära ett principiellt avsteg från bestämmelserna om tjänstårsberäkningen för pension, vilket jämväl synes kunna medföra vittutseende konsekvenser. Har änkan Hansson däremot under ifrågavarande tid, såsom av hennes skrivelse synes framgå, vikarierat såsom skrivbiträde i kammarrätten, bör sådant givetvis räknas henne till godo i pensions hänseende; men då hon icke styrkt omfattningen av sådant vikariat och det alltså icke kan avgöras, huruvida ytterligare något tjänstår härigenom kan räknas henne till godo och hon sålunda kunna förklaras berättigad till något högre pension än den, som redan tillerkänts henne, hemställer statskontoret, att förevarande framställning icke må till någon vidare åtgärd föranleda.»

Länsstyrelsen den 14/11 1919.

I anledning härav anbefalldes länsstyrelsen ånyo avgiva utlåtande, till åtlydnad varav länsstyrelsen med skrivelse den 14 november 1919 överlämnade nedan intagna, av änkefru Hansson anskaffade intyg samt därvid anförde, att, även om desamma ej kunde tillmätas alltför stor be-

tydelse för föreliggande fråga, de dock torde kunna anses giva ytterligare stöd för den av länsstyrelsen gjorda hemställan.

Omförmälda, vid skrivelsen fogade intyg voro så lydande:

»Enkefru Jenny Hanson, hvilken, sedan hon år 1900 antogs till ordinarie skrifbiträde vid Stockholms Läns Landskontor, därförinnan under elfva månader där vikarierat, har sedan ungefär två och ett halft år dagligen verkställt erforderlig tjänstgöring under förmiddagarna för brefväxlingen tillhörande renskrivning, och har Fru Hanson under min tjänstetid, som upphörde den 31 December 1902, städse med ordning och nit till min belåtenhet fullgjort sina åligganden, hvilket härmed på begäran intygas för förtydligande af mitt förra bland handlingarna befintliga betyg. Stockholm den 30 September 1919.

I. Törneblad.

»Fru Jenny Hansson, som dagligen biträtt med renskrivning dels å Rotlarna 1, 3, 7 och 11 samt dels å registratorskontoret i Justitie Revisionen under åren 1895, 1896 och 1897 får jag härmed på begäran intyga. Stockholm den 30 September 1919.

Clara Peterson.

Ordinarie skrivbiträde i Kungl. Maj:ts Nedre Justitie Revision.»

»Att fru Jenny Hansson under en tid av 3 å 4 år med början 1897 varje vecka mottagit och utfört renskrivningsarbete samt vikarierat en månad i Kungl. Kammarrätten intygas härmed på begäran. Stockholm den 12 juli 1919.

Emmy Eng.

Ord. skrivbiträde i Kungl. Kammarrätten.»

Rätt att komma i åtnjutande av hel pension inträder enligt 5 § i 1907 års lag angående civila tjänst innehavares rätt till pension för kvinnlig tjänst innehavare av nu ifrågakvarande slag vid uppnådda 60 levnadsår och 30 tjänstår. Har tjänst innehavare vid avgång ur tjänst icke uppnått det för rätt till hel pension stadgade antal tjänstår, skall i sådant fall, varom nu är fråga, enligt 7 § samma lag pension utgå med avkortat belopp i förhållande till det mindre antalet tjänstår. Tjänstår för erhållande av pension får enligt 17 § beräknas icke allenast för tid, under vilken tjänst innehavaren innehaft tjänst, som i lagen avses, utan även för tid, under vilken han innehaft annan statstjänst eller ock i statens tjänst haft extra ordinarie anställning eller förordnande.

Ånkan Hansson har enligt Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 30 augusti 1918 för rätt till pension fått räkna tjänstår från och med augusti 1900, då hon erhöll fast anställning vid länsstyrelsen i Stockholms län. Nu företedda intyg utvisa, att hon under åren 1895, 1896 och 1897 dag-

Departements-
chefen

ligen biträtt med renskrivning i nedre justitierevisionen samt ofta verkställt utskrift av expeditioner och protokoll till civildepartementet, att hon från och med år 1897 eller 1898 under några år framåt varje vecka mottagit och utfört renskrivningsarbete i kammarrätten samt att hon under nämnda tid därstädes haft vikariatsförordnande under en månad, ävensom att hon under de närmaste åren före sin ordinarie anställning vid länsstyrelsen synes dagligen hava biträtt med renskrivningen därstädes samt även under 11 månader haft vikariatsförordnande vid länsstyrelsen. Enligt egna uppgifter har änkan Hansson därjämte biträtt med skrivgöromål hos medicinalstyrelsen.

Vad angår den rätt till förhöjning av pensionen, som på grund av nu anförda omständigheter kan tillkomma änkan Hansson, anser jag mig icke kunna tillstyrka, att hon skulle, såsom hon anhållit, kunna tillerkännas full pension. Å andra sidan synes sökanden på grund av nu intygade vikariatsförordnanden om tillsammans 12 månader vara lagligen berättigad räkna ännu ett tjänstår. Huruvida åter i övrigt det renskrivningsarbete, sökanden sedan år 1895 utfört för olika ämbetsverks räkning, bör tillgodoräknas henne i pensionsavseende, är synnerligen tveksamt. Formellt sett saknar framställningen härom stöd, och givetvis kan ett bifall därtill medföra konsekvenser även i andra jämförliga fall. Då jag ändock anser mig böra förorda densamma, har jag tagit i betraktande, dels att sökanden på grund av sin dagliga tjänstgöring i vissa ämbetsverk allt sedan nämnda år och omfattningen i övrigt av sina skrivgöromål ägnat sin arbetskraft åt staten i en utsträckning, som synes i det närmaste jämförlig med tjänstgöringen i en ordinarie skrivbiträdesbefattning, dels ock att om sökanden, som under en stor del av tiden efter sitt avskedstagande tjänstgjort som extra biträde hos länsstyrelsen, fått kvarstå därstädes som ordinarie, till dess de förhöjda avlöningsförmåner för kvinnliga biträden med ingången av år 1920 trätt i tillämpning, hon kommit i åtnjutande av en väsentligt högre pension än den henne nu tillerkända. Med hänsyn härtill och då sökanden, som nu är 61 år gammal, enligt meddelad upplysning varken har någon annan inkomst än pensionen eller anhöriga, som kunna hjälpa henne, finner jag omständigheterna tala för att en tilläggs-pension beredes henne. I sådant avseende lär sökanden skäligen kunna ytterligare tillgodoräknas tjänstår från och med år 1895 samt på grund härav få sin pension förhöjd med $\frac{5}{30}$ av pensionsunderlaget, 1,100 kronor, vilket efter föreskriven avrundning skulle medföra en tilläggs-pension av 190 kronor för år, som torde böra beviljas att utgå från det avsked beviljades henne från ifrågavarande anställning eller, enligt vad jag inhämtat, från och med den 1 november 1918.

Hinder föreligger visserligen icke för Kungl Maj:t att avgöra beträffande sökandens rätt till tilläggspension på grund av förut omlörmälda vikariatstjänstgöring, men då i övrigt ärendet beror av riksdagen, synes frågan i ett sammanhang böra underställas dess prövning.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra skrivbiträdet hos länsstyrelsen i Stockholms län Jenny Elise Hansson, född Törngren, må från och med den 1 november 1918 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, utöver henne från anslaget till pensionering av civila tjänst innehavare tillkommande pension av 660 kronor, tillika å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension av 190 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.
